

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶՄԻՌՆԵՐԱՅ ԵՄԲԼԵՄ 31 ՄԱՅԻՍ 1875 ԹԻՒ 1015

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպիոյ ընդհանուր կացութիւնն յոյժ գո- րացուցիչ է և խաղաղութեան յարատեւութիւնն երթալով կապահովութիւն պաշտօնական յայտարարութեամբ ։ Պէտքն էր Կալէի Նախնաւորագիրն կրհաւաստէ թէ Գերմանիոյ դեսպան Հոֆմանը իշխանին ներկայութիւնն 'ի վերջին ընդունելութեան (ըստէսիոն) Մաք-Մաճոն մարաշախտին քաղաքավարական պարզ յայտարարութեան շատ աւելի նշանակութիւն ունի ։ Վասնզի, կը- յաւելու յիշեալ կէս-պաշտօնական լրագիրը, Գերմանիոյ դեսպանն նախքան զվերագրուածն 'ի փարիզ, հրաման ընկալաւ 'ի Կիլլոմ կայսերէն ապահովել զնախագահն Գաղղիոյ հասարակապետութեան 'ի մասին իւր լաւակամ և խաղաղասէր զգացմանց ։ Մաք-Մաճոն մարաշախտն այս առթիւ իւր անկեղծ շնորհակալիքն յայտնեց է Հոֆմանին իշխանին ։

Գերմանիոյ և Գաղղիոյ կառավարութեանց մէջ տեղի ունեցած այժմեան բարեկամական յարաբերութիւնքն, որք պատերազմական երկրակներն հիմնովին կը փարատեն ու եւրոպիոյ խաղաղութիւնն կատարելապէս կը վերահաստատեն, այս բարեկամական յարաբերութիւնքն կը քսուի Ռուսիոյ և Անգլիոյ հզօր տէրութեանց միաբան ջանից և բարեկամական միջամտութեան արդիւնքն են, որոց մեծ արժէքն իւրաքանչիւրոք դիւրաւ կրնայ ճանաչել ։

Հէլլատայի ազգային երեսփոխանական ժողովն լուծուեցաւ թագաւորական հրովարտեալ և ընդհանուր նոր ընտրութիւնքն տեղի պիտի ունենան Յուլիսի մէջ իսկ նոր ժողովն պիտի գումարուի Օգոստոսի 11ին ։

Տար Աստուած որ ընտրողական յուզմունքն օրինաւորութեան սահմաններէն դուրս չըլլին և պատճառ չտային ցաւալի անկարգութեանց, որոց երբեմն տեսարան կը հանդիսանայ Հէլլա-

տան այսպիսի առթից մէջ, հայրենասիրական չափազանց եռանդէ գրգռեալ ։

Եգիպտոսի դատաստանական նոր բարեկարգութիւնքն, որով ամեն գործութեանց հաւատակը ինչպէս նաև բնիկ տեղացիք միեւնոյն աւտանի առջև պիտի դատուին առանց միջամտութեան իրենց հիւպատոսացը, յիշեալ նոր բարեկարգութիւնն, կը քսուի, շատ չանցած պիտի սկսի 'ի գործ դրուել Եգիպտոսի մէջ ։ Թէև Գաղղիոյ կառավարութիւնն տակաւին իւր հաւանութիւնն կատարելապէս չէ տուած դատաստանական այս բարեկարգութեանը, սակայն տարակոյս չկայ թէ մինչև 'ի 6-18 Հոկտեմբերի, (որ օրն պիտի սկսի գործադրութիւնը դատաստանական նոր բարեկարգութեան), ինքն ևս համաձայն պիտի դառնուի միւս ամեն տէրութեանց, որք արդէն իրենց հաճութիւնը տուած են վարչական այս օգտակար տնօրէնութեանը ։

Րումանիոյ, այսինքն Մալտովաքիայի տիրող իշխանն յանցելու մի սովորական հանդիսիւ բացաւ զնիստն ազգային խորհրդանոցին ։ Այս առթիւ կարգացուած իշխանական պատգամը յառաջ կը բերէ զգոհացուցիչ արդիւնքը հաստատուն բարեկարգութեան, որ կը տիրէ Մալտովաքիայի մէջ 'ի չորից ամաց հետէ, և կը յաւելու թէ երկրին արտաքին քաղաքականութիւնն պարտի լինել հաւասարակշռութեան և այլոց ազգաց համար յարգանաց քաղաքականութիւն մի, որ պէտք է հիմնեալ լինի դաշնագրութեանց գրութեան 'ի շայ և նպատակ ունենայ զպաշտպանութիւնն օրինաւոր իրաւանց երկրին և միանգամայն հաստատուն պահէ երաշխաւոր տէրութեանց հետ ունեցած մեր լաւագոյն յարաբերութիւնները ։ Յետ այնորիկ բարձրաւորող իշխանն յառաջ կը բերէ 'ի իր և գլխաւոր աշխատութիւնք խորհրդանոցին' մէտրապօլիտին ընտրութիւնը, երկաթուղեաց չի-

նութեան առաջարկութիւնն և ուրիշ վարչական և գանձային առաջարկութեանց ծրագիրներ ։

Շուէտի թագաւորն(1) և թագուհոյն 'ի Պէրլին բրած այցելութիւնն և այս մայրաքաղաքին մէջ նոցին վեհափառութեանց եղած արտաքին կարգի փառաւոր և սիրալիր ընդունելութիւնն՝ զանազան մեկնութեանց ենթակայ եղած են Եւրոպիոյ լրագրաց մէջ ։ Կալէի Պէրլին 'ի-նոյ օրագիրն կըսէ թէ՝ քաղաքային կարեւորութիւնն այս այցելութեան կը կաշայնայ նախ 'ի մտերիմ բարեկամական զգացմունս զորս Շուէտի թագաւորն այս առթիւ հաճեցաւ յայտնել Գերմանիոյ կայսերական կառավարութեան ։ Երկրորդ 'ի կատարեալ հաւանութեան՝ զոր Նորին վեհափառութիւնն տուաւ երկոյ կայսերաց քաղաքականութեանն ։ որ եւրոպական քաղաքային կեդրոն մի եղած է, և որոյ նպատակն է հաստատուն պահել աշխարհիս խաղաղութիւնը, վերոյիշեալ լրագիրն կը յաւելու թէ՝ Շուէտի և Տանիմարքայի կառավարութեանց մէջ եղած բարեկամական կապակցութիւնքն մեծապէս կաւեցնեն զկարեւորութիւնն այս վեհապետական այցելութեան ։

Բարեկամական կապակցութիւնքն երթալով կը քսուի 'ի մէջ Գաղղիոյ կառավարութեան և Թունուզի իշխանութեան ։ Այս գրուեցածնուս ապացոյց կը համարուի Մաք-Մաճոն մարաշախտին մէջ հրովարտեալ, որ Պատուոյ Լէգէօնի մեծ պաշտօնատար կանուանէ զվեհ. Գերմանի վաշան, ու Թունուզի Պէրլին առաջին նախարարն է ։ և ոչ սակաւ օգտակար ծառայութիւններ մատուցած է Գաղղիոյ ։

(1) Շուէտի տերութիւնն երբ միլիոնէն աւելի բնակիչ ունի եւ իւր զինուորական գործութիւնը 120,000 հոգիի ջափ է ։ յորոց 35 հազարը գործունեայ ծառայութեան մէջ կը գտնուի եւ 85 հազարը պահեստի զինուորներէ բաղկացեալ է ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԾԱՂԱԿԵՐԱԿ

Ի լիակատար կենսագրութենէ սրբազան Հայրապետի Ներսիսի Ե. վեհափառ եւ ազգասէր կաթողիկոսի ամենայն Հայոց ։

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Չ'համարիմ անշուշտ պիտոյ այն անցից մանրամասն ստորագրութիւնն, որ ինչ միանգամ անցել էին ի Պոլիս և այլուր սկսեալ այն օրէն, երբ Ղուկաս երջանկայիշատակ կաթողիկոսն վախճանեցաւ, և Յովսէփայ յանդիման բացուեցաւ ճանապարհ առ արթուն Հայրապետական ։ Որովհետեւ իմ դրութեան առարկայն է միայն Ներսիսի գործն, և այն միայն կամիմ պատմել վասնորոյ մնացեալն կը թողում այնպէս՝ որպէս արդէն աւանդած ունի Պէրպէրեանն ։

Բաղմապատիկ փորձերն արդէն քաջ ծանօթացուցել էին Միաբանութեան Ներսէս վարդապետի բնաւորութիւնն, որ երբ ինչևիցէ առաջարկէ, այն այնպիսի կամապաշտութեամբ առաջ կը տանի որ չինքերի իմիք խափան լինել նորան ։ Վասնորոյ և երբ առաջարկեց նա սուրբ Էջմիածնի միաբանութեան Դանիէլիայս երկրորդ անգամ ընտրութիւնն, թէպէտ շատերն կային որ Դանիէլի ընտրութեան ոչ հաճ էին և ոչ հաւան նորա չափազանց հեզահամբոյր բարուց ա-

ղագաւ, վասնորոյ իսկ առաջին նուաղին առ Յովսէփայ ընտրութիւնն եղել էին հակամէտ ։ սակայն անհնարին կարծելով Ներսիսի դէմ մաքաւ լին, կամաւ կամ ակամայ նախքան իր համարեցան խաղաղութիւնն, և խուսափելով ազգային այն երկպառակութենէն, որ Ներսիսի ընտրած ճանապարհներէն սկսան դուշակել և կասկածիլ, յանձնառու եղին ։ և այնպէս Դանիէլի ընտրութիւնն՝ Ներսէս ընդ ստանալն Յովսէփայ բերանացի կամ բանաւոր կտակի լուրն, մեկնելով թէ Յովսէփայ խղճահար լինելով Դանիէլի տարապարտ աքորանաց համար, այդ արել է ի նշան զըլման և ի հատուցումն զրկանաց, կազդուրեց ։ ասաց և եղև, հրամայեաց և հաստատեցաւ ։

Այլ այս իսկ կտակի անունն, որ ըստ իրին ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ հոգեվարք մարդոյ վերջին շնչոյ արձակման ժամանակն յայտնեալ կամք, գաղափար տուեց հակառակ կողման ի լոյս ընծայել մի այլ գրաւոր կտակ ։

Չաքարեան Գրիգոր վարդապետն, (զոր Պէրպէրեանն կը յիշէ Ներսիս արքեպիսկոպոսի թըղթոյ մէջ, Պատ. Հայ. էջ 31. թէ տեսէք այժմ, զի Արեղայ մի վասնելով զկայս հանգուցեալ Յովսէփին՝ իբրու ընդհանրական գլուխ, իւրովի յառաջացոյց և դարձեալ էջ 32, թէ արքեպիսկոպոսը բողոքէին և դանդաղանս գրէին ի չար Արեղայէն, թէ զհաւատ մեր ընդ ոտիւք էարկ և կամի գլուխին առաջացուցանել, զի ինքն լիցի եպիսկոպոս) ունէր ձեռագիր յոյժ նման Յովսէփի Արհույ ձեռագրոյն, որով երբ միան-

գամ և կամենայր Գրիգոր Յովսէփայ գրութիւնն կարող էր այնպիսի ճարտարութեամբ խարդախել, որ և ինքն իսկ Յովսէփ չմարթանայր որոշել իւր և նորա խարդախ ձեռագիրն ։ Գրիգորի ձեռին կայր Յովսէփայ անբաւ ստացուածոց հետ միասին և նորա եպիսկոպոսական կնիքն ։ Որովհետեւ երբ Յովսէփ ընտրվեցաւ կաթողիկոս՝ փորագրել տուեց՝ այնուհետև մշտապէս ի գործ դնելի կաթողիկոսական կնիք ։ իսկ իւր արքեպիսկոպոսական կնիքն թողեց իւր ծանրութեան մէջ ։ Այս կնիքով և նորա ձեռագրի նման գրութեամբ պատրաստուեցաւ այն կտակն, որ օգնեց Դաւթին առաջ ստանալ կաթողիկոսութիւնն, և ապա Պոստոյ ժողովրդէն ընդունելութիւն, և օսմանեան Դանէն հաստատելոյ խոստումն ։ քայց երբ իմացուեցաւ խարդախութիւնն՝ կտակն նանրացաւ, Դաւթի գահալէժ հրատարակեցաւ և խարդաւանողն յաքորս դատեցաւ ։ Եւ ոչ կտակի յօրինումն երբ և ուր տեղի ունեցաւ, չմնաց անյայտ ։ Վրաստիկաւ կաթի բերդի մէջ կատարուեցան սորա ամենայն տնօրինական խորհուրդքն ։

Ինչևիցէ, Էջմիածնի միաբանութիւնն, որոյ զեական Ղուկաս կաթողիկոսի մահէն յետ կրկին Յովսէփայ կոնդակաց զօրութեամբ Ներսէս վարդապետի ձեռն էր յանձնուել, երբ լուր ետաւ թէ Յովսէփ իր մահու ժամանակն կաթողիկոսութիւնն աւանդել է՝ տալ Դանիէլին, թէև բերանացի կտակաւ ։ Ներսիսի ճարպիկութեան առջևն հակառակելոյ հնար չգտաւ, այլ իսկոյն ատենան կաղմեցին (այս այն ատենան է, որ զինի

տեղի ունեցել էր 1801 Մարտի 11- և կըյողդու-
րէր որ Դաւիթ գուն գործէ կաթողիկոսութիւնն
իւր ձեռն անցունել, և այս նպատակաւ ուզար-
կել էր նորա ձեռքն՝ Յովսէփայ ճոխութենէն
գանձ բազում, և խոստացել էր այլ ևս հասու-
ցանել՝ որքան պիտոյ իցէ, և գրել էր՝ որ այն
նամակի պատասխանւոյն ունի սպանել ի Մողդոկ
ուր պիտի վերադառնայր, որ Յովսէփայ բեռ-
ներն փոխարկէր յառձեռն պատրաստ դրամ:
Իմացաւ Դաւիթ Գրիգորի ամենայն դիտաւորո-
թիւններն, և յայտնեց իսկ Ենճեան Յօնանէս
Պատրիարքին, և նորա հետ միասին սկսաւ ի
կողմն իւր որոալ հայադգեայ ամբոխն: Բայց
մի անխոհմտ խօսք բաւական եղև, որ նորա աս-
մենայն մեքենայքն վերուվայր տապալեցան:
Հայերն ստէպ երթևեկ կ'անէին պատրիարքա-
րան, ուր և Դաւիթ կըյաճախէր, Հացալաճա-
ռայ մին՝ Պատրիարքի առջևն անաց Դաւթին՝
Հայր սուրբ, է՛ր պղծքան էլ միածնի Հայրապե-
տութեան կըցանկաս, լաւ չէ՞ որ Պօլսոյ Պատ-
րիարք մնայիր: Դաւիթ միաց մի այնպիսի նեղ
տեղ, ուր բազում տնգամ կընկնի առիւծները
յամեն կողմանց շուրջ պատեալ պաշարեալ կըլի-
նի ի կենսիսուղ որսորդաց: Ո՛չ ապաքէն Պատ-
րիարք էր կամաւ Դանիէլի, և այնպէս գըրվի-
ցաւ աթոռէն, որ չիմացաւ՝ թէ ո՞վ հանեցնորա
ոտքի տակէն տախտակներն: Չկամեցաւ ասել
եթէ արժանի էի պատրիարքութեան, է՛ր եր-
կու աւուրց մէջ՝ դեռ աթոռոյ վերայ չնստած՝
գահալէժ արիք, որ մի գուցէ՝ թէ Ենճեան Յօ-
նանէսի սրտի մէջ կասկած ձգէ, թէ սա դեռ

անհատական և ծիսից վերաբերեալ նոյն կէտերը գրի առնուելով Պատրիարքարանին իրեն հաղորդուին : Ս. Պատրիարքը համալծիւն տալով՝ աւարակեց որ 3 եկեղեցեաց դաւանութեան և իրենց բաղդատելի կէտերը նախապէս իրեն հաղորդուին գրով, որպէսզի ինքն ալ Հայոց եկեղեցւոյն յիշեալ կէտերուն նկատմամբ ունեցած խորագետութիւնն առնելով նշանակէ և Տ. Բարսեղի յանձնէ : Տ. Բարսեղի ալ խոստացաւ կատարել Ս. Պատրիարքին առաջարկութիւնը : Ի վերջոյ Լորտ եպիսկոպոսը շնորհակալութիւն արտայայտեց Ս. Պատրիարք Հօր ըրած սիրալիք ընդունելութեան և Հայաստանի այց եկեղեցւոյ և ազգին նոյնպէս և Ս. Պատրիարք հօր համար ընդունելութիւններ ըրաւ : Նոյնը ըրաւ փոքր արձագանք Ս. Պատրիարքն ալ Անգղիական ազգին բարօրութեան և Լորտ եպիսկոպոսին հետ համար, նոյնպէս նաև ամեն քրիստոնէ ազգաց իրարու հետ քրիստոնէական լիակատարութեամբ վարուելուն համար միեւնոյն քրիստոնի հիմնած եկեղեցւոյն և Աւետարանին ճշմարիտ աշակերտներ : Ս. Եղեայրասիրական և պատուասիրական խնդրութեան հետ՝ գերաւ Լորտ եպիսկոպոսն Պատ. Տ. Բարսեղի գոհութեամբ բաժնուեցան Պատրիարքէն : Լորտ եպիսկոպոսին մեկնելէն ետև մայրաքաղաքի Հելլենական նախորդ դեսպան Պ. Սիմօն արքայապետի եկաւ իւր հրաժեշտի ողջոյնը արւ մեր Ս. Պատրիարք Հօր, և սիրալիք մեծարանք ընդունուեցաւ :

Երբ ընդհանրապէս վարչութիւնն տակաւն քիչ ժամանակ է որ՝ զինի բաղում գոտաւորեանց և ներդրութեանց, կարող եղև նպաստել ազգայնոց ունեց և առատապարգև շնորհերուց ազգային գլխաւոր բարերարաց՝ աւել ինչ պարտուց մնացորդէն, որ 5000 լիւրի չափ էր :

Ս. Բարսեղի Ժառանգարութիւնը հին պարտք մի ևս չունէ, որ փարիզի մէջ ժամանակաւ առատեալ Հայկազեան վարժարանին կրկնութիւն, և որ շատ տարուան տոկոսներն հանելով ոչ նուազ ծանր է, կտրծեմք, քան ընդունաւ առաջին հին պարտուց :

Ս. Բարսեղի հաւանականաբար այս պահանջեալ պարտքն իրաւացի սխտի չլինի : Սակայն որովհետեւ փարիզի Հայկազեան վարժարանին անհաւաստ փոխ առնուած է նորա վերատեսչաց անք, և որովհետեւ այն ժամանակուան ազգային վարչութիւնն անուշադրութեամբ ծանր մի գործեալ է զյիշեալ վարժարանն պաշտպանել ազգային հաստատութիւն ճանաչելով յոյժ գոտարին կարծեմք որ կարելի լինի

մուտքած չէ պատրիարքութիւնն, և պատրիարքանց լաւ է որ էլ միաձնի ժամանակ լիւր, քան ի Պոլսի Պատրիարք :

Ս. Բարսեղի դաւանացան թէ ժողովուրդն և թէ պատրիարքն . որովհետեւ էլ միաձնի ժամանակուան վերադաս գրեց քան ըմպրաքաղաքի պատրիարքութիւնն, որ Յօհան Ոսկեբերանի խորհրդութեան համապատու իմն էր և բարեբեամբ արտաքսեցին : Դաւիթ վարձեց ձի . առաջնապաւ հասաւ էլ միաձնի . ուր տեսաւ որ Դանիէլ կրկին ընտրվել է, և նորա ընտրութեան թղթոյն ոչ միայն ձեռագրեց, այլև իւր լոյսնէ մի առանձին հրաւիրանաց և շնորհարարութեան նամակ գրեց առ Դանիէլ, և միաձնութեան նամակաւուց հետ ուղարկեց :

Դաւիթ ունէր էլ միաձնի մէջ համախոհներ, որ ծածուկ պատմեց Պօլսոյ յեղափոխութեց ինքն որպէս ինքեան էր հաճոյ, և ցոյց տուեց ինքն որ իւր վարդապետի Զաքարեան նախնի և ամենեցուն յոյս տուեց՝ որ Յովսէփայ անձերն նոցա հետ եղբայրաբաժին կանէ, եթէ ինքն իրեն՝ որ կաթողիկոսութիւնն ստանայ : Երբ միանգամաւոր էլ միաձնի խաղաղութեան բարօրութեան անձնատուր էին, միտք բերելով եղիաղար Անթիփեոյ և փիւթիւր Պետրոսի կաթողիկոսաց անցքն, բայց ի բաց հրաժարեան . բայց որք ներսիս երկաթի գաւազանէն անհաւանակ լինելու, և յօժար էին նորա նընդաման համար ամենայն զոհ յանձն առնուելու քրտեցան նորա ոսկոյ փողփողմունքէն, և

Ազգին՝ իւր վրայէն նետելու այս պարտք . միանաւոր որ պարտապահանջն գաղղիացի է և ամենայն զօրութեամբ կը պաշտպանուի ի դեսպանատանէն Գաղղիոյ :

Արդէն այս գործն ծանր կերպարանք մի ըստացած է ազգին նկատմամբ . վասնզի Կ. Պօլսոյ Բէրա արուարձանի եկեղեցւոյն մէկ կարևոր կալուածքը Արքայապետ անուանեալ, ի փոխարէն այս ճանորդ պարտուց գրաւեալէ Բարձրագոյն Դրան միջոցաւ :

Մասնաւորապէս իւր թուոյն մէջ որ ի 17 ամսոյս, զյետագայ տեղեկութիւնքն կը հրատարակէ այն դժբաղդ գործոյն վրայօք :

«Փարիզի Հայկազեան վարժարանի պարտուց հին խնդիրն այս օրերն դարձեալ երեւան ելաւ աւելի ծանր կերպիւ :

Բ. Դրան արտաքին գործոց փիւթալէթէն անցեալ չաբթու գիր եկաւ ի պատրիարքարան թէ յիշեալ վարժարանին պարտուց վճարման համար Բերայի եկեղեցւոյ կալուածներէն Արքայապետ գրաւուած է, և թէ Բերայի թաղապետութեան ալ ի պաշտօնէ իմաց տրուած է, որպէս զի յիշեալ կալուածն ոչ ուրիշ վարձուի և ոչ ալ վաճառուի :

Այս ազգարարութեան վրայ՝ ազգային վարչութեան փաղաքական ժողովն երեքշաբթի օրը յատուկ նիստ մ'ընելով հերքողական գիր մը գրեց առ Բ. Դրան, և նորա միջոցաւ ուրիշ գիր մ'ալ առ Գաղղիոյ դեսպանատունն, յայտարարելով թէ այդ պարտքն Հայոց ազգին չկերարելի, և թէ Բերայի կամ ուրիշ որ և է թաղի մը եկեղեցւոյ կալուածոյ վարձքը նոյն թաղին վարժարանաց և աղքատաց վերաբերեալ ըլլալով, ուրիշ որ և է ազգային ծախուց կամ պարտուց չլինար գործածուիլ և մանաւանդ գրաւուիլ՝ հակառակ տրամադրութեանց պատրիարքական Պէռնիթին և կայսերական հրամանաւ հաստատեալ և վաւերացեալ ազգային Սահմանադրութեան :

Փաղաքական ժողովն որոշեց նաև սոյն հիշաւորը խնդրոյն վրայ յատուկ տեղեկագիր մը պատրաստել և արտաքին գործոց վսեմաւ նախարարին ներկայացնել, խնդրելով որ յատուկ յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ ընենուի, և պարտքն որուն ըլլալը ստուգուելով՝ անկէ միայն պահանջուի :

Ամենապատու իորմեան Ս. Հայրեկին ներկայութիւնն ի քաղաքիս հասարակութեան համակրական սէրն գրեթէ բոլորովին շարժեց առ Ն. Բարձր Սրբապետութիւնն և ժողովուրդեան հայրենասիրական եռանդն աւելցուց . որ ուրիշ բան չնկատեր յանձն իորմեան Հայրեկին, բայց միայն խաղաղութեան հրեշտակ մի և բարեխնամ ազգասէր Հովիւ մի . ուստի այս պատճառաւ է

նորա հետ միացան, և սկսան Տփլիսեցւոց հետ բանագնաց լինիլ :

Մեղք Արքայապետ Էնախողութեան յարեցաւ Դաւիթի կողմն, և Դաւիթ վրաց արքայորդւոյ որ ունէր ի հարսնութեան զգուստը հայազգի Աբամելիքեան իշխանագնէի կամքն որսացաւ, և նամակ գրել տուեց առ էլ միաձնի միաբանութիւնն, որ Դաւիթն տան կաթողիկոսութիւնն . այլ ուխտապահ միաբանութիւնն յանդիման կացուցանելով իւր առ Դանիէլ գրեալ նամակի պատճէնն, և Դաւիթի ստորագրութիւնն՝ մերկապարանոյ արար արքայորդւոյ միջնորդութեան անպատշաճութիւնն :

Դաւիթ տեսնելով թէ արքայորդին չ'մարթացաւ առնել ինչ դիմեց առ իման երեւանայ, և ոչ ինչայելով Զաքարեան Գրիգոր վարդապետի ուղարկած ոսկոյն՝ հաճեցոյց նորա սիրան, և նա առաքեց ի սուրբ էլ միաձնի երեք Պարսիկ երեւելի իշխանք, որ Միաբանից սիրտն փոխեն և համոզեն՝ որ կաթողիկոսական աթոռն նուիրեն Դաւիթին : Ինչ կասկած կայ, որ թէ ոմանք ի սրտէ չկամէին Դաւիթի կաթողիկոսանալն, բաղումք ևս յերկիւղէ ներսիս՝ սկսան մերժել Դաւիթի առաջարկութիւնն : Օր չէր անցանէր որ Զաքարեան Գրիգոր վարդապետէն նամակ և դրամ չգայր թէ առ Դաւիթ և թէ առ համախոհ նորա, որ ոսկիքն կ'առնուէին, և ի հաճոյս ներսիս՝ Դաւիթի ընտրութիւնն կը մերժէին :

ՄԵՐՈՒՆԻ ԳԱՐԻԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

անշուշտ, որ ժողովուրդն կը վաղէ և կը խռնի անդ՝ ուր նորին Սրբապետութիւնն կը գտնուի, որպէսզի նորա քաջալերանք և սիրայորդոր խօսքերն մտիկ ընէ :

Ամսոյս 20ին օրն՝ քաղաքիս Հայ ընթերցատան մէջ Ս. Հայրեկին հոգեւոր որդի արժաւ Գարեգին վարդապետն Սրբանձառեանց՝ գեղեցիկ առեւնախօսութիւն մի ըրաւ, իրեն բնաբան ունենալով «Նախնիք մեր և մեք» : Սրբապետ Հայրեկին իւր ներկայութեամբ պատուեց զԸնթերցատուն մեր՝ ուր կը գտնուէր խուռն բազմութիւն հանդիսականաց . զորա հայրական քաղցր խօսքերով քաջալերեց յարատեւել իրենց ուսումնասիրական եռանդեան մէջ և նպատամատոյց լինել այսպիսի ազգօգուտ պատուական հաստատութեան :

Նոյնպէս ամսոյս 22ին հինգշաբթի օրն՝ քաղաքիս Անձնուէր ընկերութեան տարեգարձին հանդէսն առաջին անգամ տեղի ունեցաւ ի Ս. Մեսրոպեան վարժարանի ի ներկայութեան Ս. Հայրեկին ու երեւելի և ուսումնական ազգայնոց Յիշեալ ընկերութեան հիմնադիր անդամներէն շատերն հայերէն և թուրքերէն լեզուաւ ճառեր կարդացին տակնոյն վերայ, որք այնչափ ընտիր ու գեղեցիկ էին, որ բազմաթիւ ունկնդրաց ուշադրութիւնն և համակրութիւնն իրապէս գրաւեցին : Անձնուէր ընկերութիւնն մեր ազգայնոց շատերուն գրեթէ անձանօթ էր, քանզի նա գիշերներն լուսեայն կախատէր ցարդ յօգուտ անգէտ աղքատիկ ազգայնոց . իւր նպատակն բարձր և վսեմէ, վասնզի մարդասիրութեան և ազգասիրութեան վերայ հիմնեալ է : Ժիր, ուշիմ և պարկեշտ պատանիք են այս ընկերութեան հիմնադիր անդամք . որք ուխտ ըրած կերելին անձանուէր անխոնջ եռանդեամբ աշխատել գրել կարդալ սովորեցնելու անուս և անգէտ համազգեաց : Անձնուէր ընկերութիւնն ի մօտ առւորս հրատարակած իւր երկամեայ հաշուեցուցակին մէջ թէ և նշանակած չէր մինչև ցարդ դաս տուած աշակերտաց թիւը՝ սակայն մեր ստացեալ տեղեկութեանց նայելով՝ 1873 Մայիսի 1էն մինչև ցայսօր՝ 275 ազգայնոց հայերէն և թուրքերէն ուսուցեր է և այժմ իւր դասատուութեանց յաճախող անձանց թիւը 47 է : Մեք կ'ենթադրեմք թէ յիշեալ 275 աշակերտաց մէջ կը գտնուէին նաև այնպիսի անձինք, որք բնաւ կարդալ և գրել չէին գիտեր : Ուստի հարկ չէ ըսել թէ այսօրինակ ընկերութիւն մի, որ այսպիսի վսեմ և մարդասիրական նպատակ ունի, որչափ քաջալերութեան արժանի է : Մեք մեր կողմանէ կըսեմք, Պատիւ և Քաջալերութիւն այս պատուական ընկերութիւնը հաստատող ժիր և ազգասէր անդամոց :

Կ. Պօլսոյ Հայոց Ուսումնական Խորհրդոյն առ ազգային կեդրոնական վարչութիւնն տուած տեղեկագիրն ցաւօք սրտի կարդացինք՝ վասնզի յիշեալ մայրաքաղաքին Հայ վարժարանաց վրայ յօք հետեւեալ տեղեկութիւնք կը պարունակէ :

«Ներկայ ազգային վարժարաններն, կըսէ, այնպիսի կերպարանք մը առած են, որոց մէջ ամենեւին յառաջագիտութիւն չկայ : Աշակերտք հոն միայն ժամանակ վատնելու կերթան և ոչ բան սովորելու . և որ չարն է, վարձերնին կ'ապականեն : Լաւ կը լինէր որ տուններն մնային վասնզի եթէ տան մէջ բան չէին սովորեր, գոնէ վարձերնին անարատ կը մնար» :

Այս տողից նշանակութիւնը խիստ ծանր է և չափազանցութեամբ կամ յատուկ դիտմամբ մը գրեալ կերելին մեզ . ուստի հեռաւոր երկիրներէ լու մէջ նոցա պատճառելու տխուր տպաւորութիւնը թեթեւեցնելու համար, արժան կը համարեմք յառաջ բերել աստ Մասիս դատողութիւնը ի մասին Կ. Պօլսոյ ազգային ուսումնական խորհրդոյն : «Այնպիսի անձինք գտնուել են, կըսէ, ուսումնական խորհրդոյն մէջ, որք դժբաղդաբար իրենց լեզուին ուղղադրութիւնն ինչ չեն գիտեր» :

Դարձեալ կըսէ Մասիս . «Ազգային դատարարութեան կենսական խնդիրն այնպիսի ձախող ձեռքերու յանձնուած է, որք մասնաւորաց չահուս և նպատակին ծառայելու համար՝ մինչև

իսկ աղբային վարժարաններն 'ի պաշտօնէ կը վառահաւաններն իրեն անբարոյականութեան կեդրոններ' :

ՄԱՀԱԳՈՅԺ

Յաւօք սրտի կիմանամք թէ աղնուախալ Նէվրիկ տիկինն որ Տատեան մեծաշուք Գրիգոր պէյին ընկնցն էր և դուստր Միսաքեան մեծա. վարդերէս աղային, ղինի երկարատե հիւանդութեան մը, ամսոյս 23ին առ Ստուած փոխեր է 'ի Մաքրի գիւղն 'ի հասակի 31 ամսոյ :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԻՔ

Զմիւռնիս, 31 Մայիս :

Բարձրագատիւ Հիւսէյն Ալին փաշան 'ի պատճառս իւր անձնական տկարութեանն, հազիւ թէ ամսոյս 26ին կարող եղև իւր փոխադարձ այցելութիւնն մատուցանել հիւպատոսաց :

Նորին Բարձրութիւնն, ընկերութեամբ վսեմօք Սէրվիշէն Էֆէնտի Հայ բժշկին, երէկ գաղղիական շողեհնաւով մեկնեցաւ 'ի Մարտիրոս երթալու . ուսկից վիշիի հանքային շուրերը պիտի երթայ :

—Մեր նահանգին նոր կուսակալ փե. Գայսէրի Ահմէտ փաշան, որոյ մարդասիրական բարեխնամ վարչութիւնն յայտնի է քաղաքիս հասարակութեան, այսօր աւստրիական շողեհնաւով հասաւ և արժանաւոր յարգանքք ընդունուեցաւ : Նորին վսեմութիւնն նախ քան զմեկնին 'ի Կ. Պօլսոյ, պատիւ ունեցաւ օգնատախառ Սուլթանին ներկայանալու :

—Գերա. իէթօթէնս արշիմանտրիթը՝ որ քաղաքիս մէջ Ս. Երուսաղէմոյ վանուց փոխանորդութեան պաշտօն կրկնէր և յանցելու մէջ յիշեալ Ս. քաղաքին Յունաց Պատրիարք ընտրեցաւ, տակաւին 'ի Զմիւռնա կըգտնուի : Արդէն երկու Յոյն վարդապետ եկած են յերուսաղէմայ՝ զնորքնտրի Պատրիարքն հրաւիրելու և նորա ուղեկից լինելու 'ի պատրիարքական աթոռ իւր : Միւս կողմանէ Երուսաղէմայ Յունաց վանուց միաբաններէն տասնի չափ վարդապետք աղերսագիր մատուցած են Բ. Դրան, որ զյիշեալ ընտրութիւնն անվաւեր համարի վասն պատճառաց՝ զորս յառաջ կըբերեն :

—Հայոց եկեղեցւոյն երբեմն անարժան վարդապետ՝ Սիւնեաց Յակոբն, որոյ կարգալոյծ լինելոյն յայտարարութիւնն լրագրոյս երկրորդ երեսն հրատարակած եմք, Կ. Պօլսէն գալով՝ շարժմի 'ի քաղաքս մնալէ ետև, ամսոյս 24ին յԱղէքսանդրիա գնաց, ուսկից 'ի Հնդկաստան երթալու գիտաւորութիւն ունի կրօն, իւր եկեղեցական զգեստովը ժողովուրդը խաբելու նպատակաւ :

—Քաղաքիս Էնֆարիս անուն օրագրոյն մէջ անցեալ շաբթու հրատարակուած մէկ նամակը, (որ Հալէպէն գրուած էր և այն կողմերն քոյէրսոյին երեան ելլեն կըհաստատէր) իրաւամբ շատ վախոցուց զհասարակութիւնն : Սակայն ետքէն հասած պաշտօնական լուրերն և մասնաւորապէս Հալէպի Գաղղիոյ հիւպատոսէն առ քաղաքիս գաղղիացի ընդհանուր հիւպատոսն գրուած նամակն՝ բարեբաղդաբար բոլորովին սուտի կըհանեն նոյն ձախորդ լուրերն :

—Գրեթէ երկու շաբթ յառաջ, Մեծին Բրիտանիոյ դեսպան 'ի Կ. Պօլսոյ սըր Էնթրի Էլիօթ, ընկերութեամբ իւր որդւոյն՝ այնինչ կըպտրտէր Թարապիտայի ծովեղերը, օսմանեան զինուոր մի որ սատարիկ արբեալ էր, կերթայ կը զարնուի Նորին վսեմութեան . որ հազիւ թէ իւր սրամատութիւնն յայտնել կուզէր, կըտեսնէ թէ զինուորը սուրը պատեանէն հանելով իւր վերայ կըյարձակի կատաղութեամբ : Բարեբաղդաբար ոստիկանութեան գնդապետն որ հեռու չէր նոյն տեղէն, իսկոյն արբեալ զինուորը կըբռնէ :

Այս անգամ զինուորն դատաստանական ատենին մը առջև դատուելով, հնգեամեայ չըդ

թայակապ աշխատութեան դատադատեցաւ : Բայ յայտնենէ Բարձրագոյն Դուռն իւր ցաւն յայտնեց Մեծին Բրիտանիոյ ներկայացուցիչին 'ի վերայ այս դժբաղդ դէպքին, որ բարեբաղդաբար ծանրագոյն հետեանք մի չունեցաւ :

—Ուրախ սրտիւ կիմանամք, թէ բարձրա. խորհիլն որ իւր հաւատարիմ և գործունեայ պաշտօնէից արժանիքք քաջ կըծանաչէ, բարեհաճեր է դարձեալ վսեմա. Նուպար փաշային յանձնել Եփրատոսի արտաքին գործոց բարձր և փափուկ պաշտօնը :

—Կըհաւատան թէ Եփրատոսի Խորհիլն Յունի առջի օրերն պիտի մեկնի Աղէքսանդրիայէն՝ 'ի Կ. Պօլսոյ երթալու համար . ուր արդէն պատրաստութիւնք կըլինին վասն ընդունելութեան Նորին Բարձրութեան :

—Վսեմա. հայկազուն Աբրահամ փաշան, որ ամեն բարեպատեհ առթիւ մեծ պատիւ կըբերէ իւր ազգին ընդհանրութեանն, ամսոյս 15ին Պէյքօզի իւր ամենագեղեցիկ և հազուագիւտ պարտիզին մէջ դաշտային մեծ հացկերոյթ մի տուաւ, ուր հրաւիրեալ ներկայ գտնուեցան Գերմանիոյ և Սուարիոյ դեսպանք և դեսպանուհիք, Հիւշ սեպուհն և մօսիւ Գօշէք՝ հանդերձ ընտանեօք իւրովք, նաև Սալմ կոմսն : Վսեմա. Աբրահամ փաշան իւր անձին յատկացեալ եգիպտական դեղեցիկ շողեհաւն այս առթիւ յիշեալ բարձրատիճան անձանց տրամադրութեանց ներքև դրած էր, վասն երթելու իրենց նոյն աւուր :

—Կ. Պօլսոյ Հայրէկա լրագրոյն Մայիսի 27 թիւն հետեւեալ տողերն կըպարունակէ .

«Զմիւռնոյ աղբային Քաղաքական Ժողովը խաղաղութիւնը և միութիւնը Զմիւռնոյ աղբայնոյ մէջ վերահաստատուած ըլլալը հեռագրաւ ծանուցանելով Ս. Պատրիարք Հօր և աղբային Ժողովը վերջնորութեան հրահանգ խնդրելով, Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագրաւ հրաման քրաւ արժա. Գարեգին վարդապետին (Սրուանձտեան) որ Ժողովը վերջնորութեանը ձեռնարկէ անմիջապէս» :

—Բարեպաշտ և ուսումնասէր անձ մի կաղաչէ զարժա. խմբագրութիւնն Արարապ Ս. Էմիլիանի, յուղարկել նմա՝ ձեռամբ Ալլաւա, զամսագիրն 1873 Ապրիլի 1, խոտանալով վճարել զարժէս նորին :

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ

Բամպակն հանգարտութեան մէջ է և այս շաբթու նոր վաճառումն չեղև :

Աֆիօնն ևս 'ի հանգարտութեան դռանի և 6 կողով վաճառեցաւ 150ի չէքին : Նոր հնձոյն աֆիօնէն 20 կողովի չափ հասաւ . բայց յոյժ թարմ (թաղէ) լինելով հազիւ թէ ղինի միոյ ամսոյ կարելի է բռնաւորել :

Փալամուան միշտ կուզուի և այսօրուան արժէքն 150—175 ղուրուշ է կենդինարը :

Ոչխարի անլուայ բուրդն վաճառեցաւ 365—375ի և լուացեալն 630ի կենդինարն :

ԾԱՆՈԹՅՈՒՄ

Տօրօր Չայեան Հայ բժիշկը, որ կըգտնուի մօսիս Մաճարին դեղարանը, հոն ամեն երկուշաբթի առաւօտեան ժամը 10եմ մինչեւ 12, եւ ամեն հինգշաբթի կեսօրէն ետև ժամը 4եմ մինչեւ 6, ձրաբար պիտի դարձանէ աղբատները . իսկ ամեն օր իւր բնակարանը՝ (որ Թրասա փողոցը Հելլենական հիւպատոսարանին դիմաց՝ քիւ 65 տունն է) այցելու պիտի ընդունի եւ պիտի նայի՝ իրեն դիմող հիւանդները, եւ մասնաւորապէս միգրադէյութեամբ, ամենտեսակ ափրոքիտեան ախտի եւ ալքացաւորեամբ վարակեալ անձինքը, եւ երե հարկը պահանջէ վիրաբուական գործողութիւններ եւս (օքիւսիօն) պիտի ընէ : Տօրօր Չայեանը մօրքի հիւանդութեան համար եւս յատկապէս ղեղեր կուտայ :

ԼԷՕՆ ԼԷՕՆԻ

Ժօրժ Սան գաղղիացի գրագետին միպատանական պատուականագոյն երկասիրութեանց մին է, զոր

յարգոյ պարօն Գրի. Մսերեան՝ մեր քաղաքակից սուսմեական երիտասարդ բարգմանեալ է 'ի գաղղիարենէ 'ի հայ աշխարհի բարբառ :

Այս սիրահարական վեպն (յորմէ զբարոյական իմաստն միայն քաղել կըյորդորեմք ազգային երիտասարդ եւ երիտասարդուհի ընթերցողաց) 'ի չորից հատորոց բաղկացալ պիտի լինի, որք հետեւեալ պիտի հրատարակուին : Հերկայ առաջին հատորը՝ ուրաժալ 168 էրես կըպարունակէ եւ 'ի լոյս ընծայեալ է 'ի Տեսեան տպարանի Զմիւռնոյ, 1875 :

Իւրաքանչիւր հատորին գինն 12 ղուրուշ է :

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՍԷ

ԴԵՂԱՆԱՏԷ ՀՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՋԱՆՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴԻՆԻՒԹԻՒՆԸ

Մարդոս Զաւին գրութեան (Գրիգոր) շատ յոգած ըլլալ տակաւի ախտ մըն է և ղիշերուն ամենափոքրիկ շարժումը կամ զգուշութիւնը վշտալի է յոյժ . վասն զի ուր գտնուել է ախտ գեղը . — Միակ դեղը այս է . քիւ խմ գինի, Գարեջուր, և ոգիւնը ընդկրէք . և աւելի աղէկ կըլլայ որ բոլորովին հեռանաւ տնոցէ, և ամենին չմտն . նմանապէս խաչվէ մի խմեր, և առաւել թէթիւ թէթիւ (չոյ) գոհ եղեր : Կարելի եղածին չափ քուր օգ ծծե ամեն դիշեր իմ դեղահատերէս երբ կամ չորս հաւ կըլլէ, շատ միս կեր և համեմունք (սոլ) հեռի կեցեր : Եթէ այս օգնակար կանոնները ճշգրութեամբ 'ի գործ դնելու ըլլաւ, միտքը շուտով պիտի հանգստանայ, մարմինը առաջ պիտի ըլլայ և պիտի մոռնաս թէ Զաւց շարժումն ունեցար :

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆՈՒՆ

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ թէ կըկապուի շափէն աւելի լրացի կըլլաւ կամ բաւական չեն ըլլար, թէ բարը կամ աւազը երկկամանց կը համարեն կամ թէ տնոց մեջցաւեր կը դոյնան մեջքին համապատասխանած մտքը : Այս ամեն հիւանդութեանց ժամանակը պէտք է Հոլլուէի դեղահատերը աւելու տալեալ հրահանգաց համեմատ և անոր սպեղանիքով փերել երկկամանց վարի կողմը անխորտ մտնելու ժամանակը : Այս դատմանը անմիջական օգնութիւն մի պիտի մատուցանէ, պիտի ոգիւն դիշերը գործ, եղը գործածուած պիտի ըլլա :

ՍՏԱՄԲԱՍԻ ԱՆԿԱՐԳՈՒՆ

Որ և է դեղ մի չկրնար ստամբի գրութիւնը նորոգել և աղէկընէ զայն շուտով՝ ինչպէս այս դեղահատերը . որոնք անարի, խանութ լինել կամ վատթար կերակուրէ պատճառաւ բոլոր թեթութիւնը կըվաւեն և կը հասնին 'ի լեարցն (բոլոր թիշեր) : Նորն գործողութիւնը կը կարգադրեն . ղիշերու սատակ կըտան (Գրիգոր) դէպքերու մէջ քրանչիւն երկգործութիւն մի ունի և լեղի ու ստամբի ամեն անկարգութիւնները միշտ կը բժշկէ :

ԲՈՐԻՈՒԹԻՒՆ ԹԱԲԱՆԱՔԻՑ (ԴԵՂԱՆԱՏԷ) ՀԱՅ ԵՒ ՀԱՐԱՐՈՒՄ

Հնչաւութեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութեանց ամեն ախտէն աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վատ գաւոր է . Ասոնց գործողութեանց անկարգ ընթացքին առաջինը չանները կրնան միշտ կարգադրուել Հոլլուէի հաշակարգ դեղահատից միջոցաւ : Ասոնք շուտով կը դարձնեն արեան մի և է ժամանակեայ անշարժութիւնը, կըթեթեցնեն խոցած ընկեղենները, կը բարեխանեն շնչառութեան օստիկ արագութիւնը և կը բողբոլեն կուտան շնչափողին ու թորեբուն դիւրութեամբ ու կը նոնաւորապէս գործեն : Այս դեղահատերը՝ իրենց մարդագիտ գործութեամբ կը սրեն արեան ամեն աղտոտութիւններէ, և որ եղանակաւ կըզօրացնեն զգրութիւնը (Գրիգոր) ընդեմ ձիւրակախտի, շնչաբեկութեան, և ուրիշ թորային տկարութեանց :

ՏԿԱՐԱՑԵԱԼ ՄԱՐԿԱՆԵՐՆԵՐ ԲԱՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տկարութեան, թուրութեան և ջրացաւութեան դէպքերու մէջ, որոնք որ և է ընկան կամ գերեւական շափաղանցութեան ուսը եկած են, այս դեղահատից պաշտպան և նորոգիչ ներգործութիւնը մեծապէս օգտակար է . քանզի մարդու թիւնը կըվերադառնայ, մարմնոյն ամեն հիւթը թափուր կը կանոնաւորէ, լընթ գրութիւնը կըզօրացնէ, հիւանդին միտքը կը յարգարէ և վերապէս առողջութիւնը ձեռք կը բերէ :

Հոլլուէի դեղահատերը ամենին օգտակար դեղերն են և տեւալ հիւանդութեանց համար :

Հնչաղեկութիւն, Յօդաւազութիւն, Թորացաւութիւն, Մախային ախտ, Տեսաւտեութիւն, Ցաւք որովայնի, Խիթ (սոլ), Ջրգողութիւն, Միգրադէյութիւն, Հարբուղի, Կանախտութիւնք, Բարբառ, Երեւոյն, Երեւոյն ախտ, Գաւուկն, Ախտք ընդեղաց, Թանշ (Գրիգոր), Բաւախիւն սրտի, Անկանոնութիւն (Կոլոլ պարանոցի, Քար կամ խիճ միգրանց, Մարմնութիւն, Նոցի, Մորթային հիւանդութիւն, հիւանդութիւնք Գլխացաւութիւն, Թիւնք, Փոքրացաւ, Ափրոքիտեան ախտ, Խոցողութիւնք :

Գիտեալ արժան է որ տալեալ հրահանգներ կան ամեն լեղով որոցմէ մէկ հատ կը գտնուի իւրաքանչիւր տուփին մէջ 'ի տեղի կուտին հիւանդաց, ամեն պարագայից մէջ :

Այս դեղահատերը, որ կըլինուին Հոլլուէ բժշկին անհաւան վերատեսչութեամբ, կըվաճառեն իւր գործարանը 'ի Լեւոտոն, Օքսֆորդ կոչուած փողոց թիւ 533, 'ի գին 1 և 1/2 ղուրուշ, 2 1/2 և 1/2 ղուրուշ տուփը, ըստ մեծութեան սփոյն :

ԽԱՐԱԳԻՐ—ՄԵՐ ՄԱՐԿԱՆ

Դ. Դ. Գ. ՊԱՆԴԱՐԱՆԸ

Ի ՏԿԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՑ ԱՐԱՐԱՏԵՍ